

Apoteker underviser i medicin håndtering landet over

Farmaceuter og farmakonomer underviser lige nu på livet løs i 20 udvalgte kommuner som en del af projektet "Styrket medicin håndtering i kommunerne". Vi fulgte i hælene på to af dem, da de gjorde socialpædagoger og en enkelt social- og sundhedsassistent klogere på medicin håndtering på **Frederikssund Rådhus**.

AF: ANNE SOPHIE RØMER THOSTRUP

FOTO: LIZETTE KABRÉ

Hvornår skal man kontakte lægen, hvis en beboer på et bosted har glemt at tage sin medicin? Hvilke oplysninger har lægen brug for i den forbindelse? Og hvordan er det lige, at man indberetter bivirkninger?

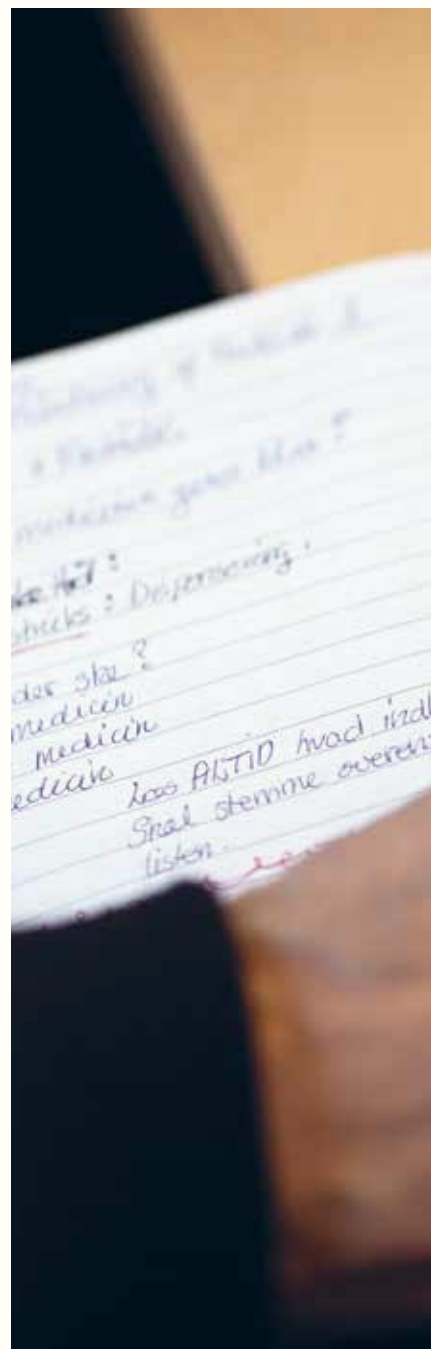
Det er blot nogle af de spørgsmål, som seks socialpædagoger og en enkelt social- og sundhedsassistent fik svar på, da de for nylig havde taget to dage ud af kalenderen for at få mere viden om, hvordan de håndterer medicinen for de borgere, der bor på kommunens bosteder.

Underviserne er farmaceut Rikke Tirsdal og farmakonom Kasper Svejgaard Andersen fra Frederikssund Apotek. Deres sædvanlige arbejde med at

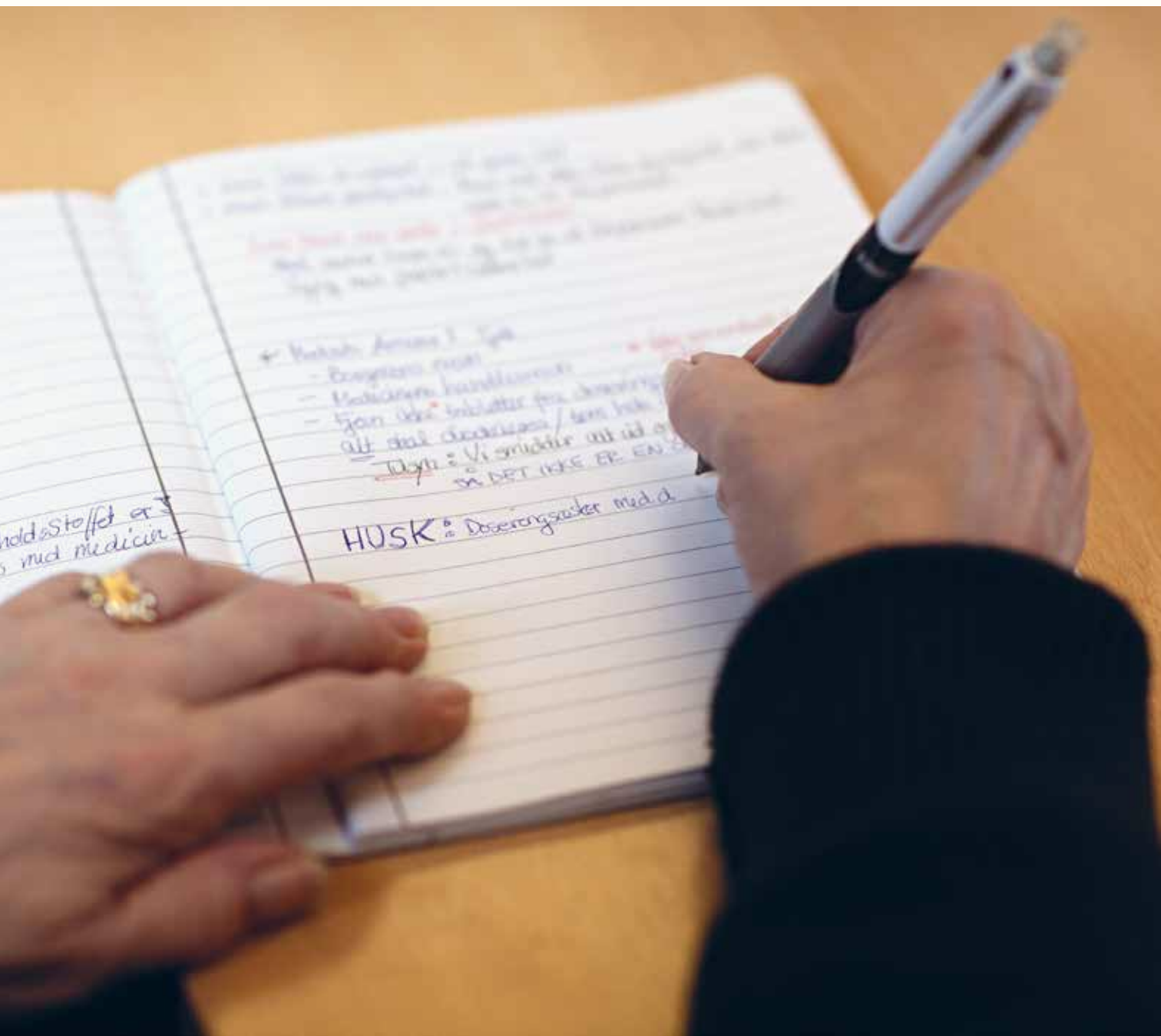
rådgive kunderne på apoteket er for en stund suppleret med rollen som undervisere, når de tager kommunens ansatte igennem et grundforløb i medicin håndtering. Forløbet er en del af projektet "Styrket medicin håndtering", som Danmarks Apotekerforening står bag. Projektet er finansieret af midler fra foreningens bruttoavanceaftale med Sundhedsministeriet og løber indtil midten af i år.

Gennemsyn af instrukser

Kursisterne på dagens forløb arbejder alle på forskellige botilbud for voksne med fysiske eller psykiske handicaps. De undervises dels i, hvordan de bedst håndterer borgernes medicin, og hvil-

VÆRKTØJER.
Dagens undervisning på
Frederikssund Rådhus
tager udgangspunkt i
konkrete problemstillinger,
som kursisterne fra
kommunens bosteder
oplever i hverdagen.

Vi oplever, at der er et behov og en nysgerrighed hos kursisterne efter mere viden, så det kunne være spændende, hvis det kunne blive til et større samarbejde med kommunen i fremtiden

Rikke Tirsdal, farmaceut.
Frederikssund Apotek

> ke krav, der er i lovgivningen i den forbindelse; dels i, hvordan medicinen virker, og hvordan den optages i kroppen. Og selv om deltageres forudsætninger er forskellige, fungerer det godt at undervise dem sammen, oplever Kasper Svejgaard.

”Meget er nyt for socialpædagogerne, da de ikke har en sundhedsfaglig uddannelse, mens social- og sundhedsassistenten allerede har en grundlæggende viden om medicin og medicin håndtering. Derfor fungerede det godt, selv om ikke alle havde den samme faglighed, fordi social- og sundhedsassistenten kunne stille nogle andre spørgsmål. Og vedkommende fungerede også lidt som mentor for de andre kursister,” siger han.

I den første del har de blandt andet gennemgået kommunens generelle instrukser for medicin håndtering og sammenholdt dem med de lokale instrukser, som de enkelte botilbud bruger. Det har givet mulighed for at kvalificere instrukserne på de enkelte bosteder, fortæller Rikke Tirsdal.

”Vi har haft en coachende rolle, hvor vi har spurgt kursisterne, om instrukserne giver mening i deres konkrete arbejde. Er der noget, de ikke forstår, som burde forklares bedre? Eller er der noget, som skal tilføjes, som er relevant for netop deres botilbud?” fortæller Rikke Tirsdal.

Praksisnær undervisning

En af de problemstillinger, som man har fokus på i Frederikssund, er hvordan man sikrer, at en borger kan identificeres, hvis vedkommende pludselig bliver indlagt, og der måske kun er en tilkalddevikar, som ikke har adgang til medicinlister og andre relevante oplysninger, som det faste personale har.

”Her har vi talt om, at det for eksempel giver mening at tilføje noget til de lokale instrukser, så tilkalddevikarer også kan få adgang til de nødvendige oplysninger og ved, hvordan de skal forholde sig. Og vi talte om muligheden for at give borgeren et armbånd på med navn og CPR-nummer, så vedkommende kan identificeres på hospitalet,” siger Rikke Tirsdal og suppleres af sin kollega.

”Ja, vi er spændte på at høre, hvordan det er gået med at få justeret og tilføjet ting til de lokale instrukser, når vi ses til næste undervisningsgang. Det er jo det, der er meningen med undervisningen. At de skal gå hjem og omsætte den viden, de får her, i deres praksis,” siger Kasper Svejgaard og fortæller, at de har lagt vægt på at gøre undervisningen dialogbaseret.

”Vi har vekslet mellem oplæg og øvelser fra vores side og har hele tiden indlagt spørgsmål, som kursisterne har skullet drøfte i grupper undervejs. De er blevet bedt om løbende at forholde sig til, hvordan emnet relaterer sig til netop deres hverdag, og det er der kommet mange gode snakke ud af,” siger han.

Værktøjer fra kompetenceløftkursus blev brugt

En del af de pædagogiske værktøjer, de benytter i undervisningen, har Rikke Tirsdal og Kasper Svejgaard fra det kompetenceløftkursus, som de har deltaget i sammen med 40 apoteksansatte fra hele landet. Kurset er udbudt af Pharmakon i samarbejde med Kursustrappen, der står for Almen Voksenpædagogisk Grunduddannelse. På kurset fik de blandt andet pædagogiske og planlægningsmæssige værktøjer, de har kunnet bruge i forbindelse med undervisningsforløbet. Og selvom Rikke Tirsdal har erfaring med at undervise, har kurset alligevel givet hende nogle brugbare færdigheder.

”Jeg har blandt andet lært, hvordan man tidsstyrer undervisningen, så man er sikker på at nå igennem det, man har planlagt. Det har vi virkelig kunnet bruge. Når jeg tidligere har undervist, har der ofte været punkter, jeg har måttet droppe, fordi tiden løb fra mig. Men denne gang er vi nået omkring alt det, vi havde planlagt,” fortæller hun, og det er hendes kollega Kasper Svejgaard enig i.

”Vi har især kunnet bruge de redskaber, vi fik til at forberede undervisningen. Vi har skullet vurdere, hvilke dele af vores kæmpestore pensum, der er mest relevant for målgruppen, og hvordan vi præsenterer det på en meningsfuld måde. Her har vi blandt andet brugt

SPØRGELYST. Der var stor interesse for dosispakket medicin fra kursisterne. Især socialpædagogerne, som ikke har en sundhedsfaglig uddannelse, kunne se det smarte i, at de ikke selv skal bruge tid på at dispensere medicinen, men kan bruge tiden på andre opgaver.

fiskemodellen, som er en præsentationsmodel, hvor man indtænker en indledning, som gør målgruppen nysgerrig og får dem til at reflektere. Og derefter kommer en midte, hvor emnet foldes ud, og til sidst en afslutning, som runder af, eller hvor man får besvaret nogle spørgsmål,” fortæller Kasper Svejgaard, som har en smule undervisnings erfaring fra sin tid på læreruddannelsen og i forsvaret, men som ikke har undervist i apoteksregi før.

God kommunikation med lægen

På kurset blev der også talt om, hvornår man skal kontakte lægen, hvis en borger for eksempel har glemt at tage sin medicin, og hvilke oplysninger lægen har brug for i den forbindelse.

”Lægerne oplever ind i mellem, at personalet kommer med en lang forhistorie om borgeren, når de kontakter læ-

gen, men det er ofte ikke nødvendigt. Derfor har vi brugt tid på at gennemgå ISBAR-modellen, som er en tjekliste til god kommunikation i helbredssammenhænge,” siger Kasper Svejgaard.

Kursisterne er også blevet klogere på, hvornår og hvordan man indberetter bivirkninger fra medicin på borgerens vegne.

”Her har vi været inde at kigge på Lægemiddelstyrelsens website, og vi har set på, hvilke konkrete oplysninger, man har brug for,” fortæller Kasper Svejgaard.

Er klar til mere undervisning

Det er dog langt fra alle emner, de når igennem på det tre dage lange basisforløb. For eksempel ville kursisterne gerne vide mere om psykofarmaka, som flere af deres borgere får.

”Vi underviser i basisforløbet, så vi kommer ikke ind på helt specifikke me-

dicinpræparater, men vi kan høre, at det faktisk er noget, de gerne vil vide mere om,” siger Kasper Svejgaard.

Han og Rikke Tirsdal har lovet at tage apotekets kursuskatalog med til næste undervisningsgang samt et telefonnummer til apotekeren, så der er åbnet op for dialog om flere kurser. Og begge apoteksmedarbejderne stiller sig gerne til rådighed som undervisere i fremtiden, hvis det skulle blive aktuelt.

”Vi oplever, at der er et behov og en nysgerrighed hos kursisterne efter mere viden, så det kunne være spændende, hvis det kunne blive til et større samarbejde med kommunen i fremtiden”, siger Rikke Tirsdal.

De øvrige fem hold, som hun og Kasper Svejgaard skal undervise, er da også fuldt booket med ca. 20 kursister på hvert hold. ●

Vi spurgte to kursister, hvad de tog med hjem

Pauline Kreiken, socialpædagog på botilbuddet Lunden, som er et botilbud for multihandicappede og udviklingshæmmede voksne i Frederikssund Kommune.

Hvad fik du ud af kurset?

Jeg havde på forhånd taget et onlinekursus om medicin håndtering, så jeg tænkte egentlig, at jeg nok vidste det, jeg skulle. Men jeg er blevet opmærksom på flere problematikker i forbindelse med medicin håndtering, som jeg ikke har tænkt over tidligere. Jeg er meget positiv over for kurset og synes, det er godt, at det er så praksisnært.

Hvad er det mest brugbare, du har lært på kurset?

Vi er blevet gjort opmærksomme på, at vi skal tjekke op på, om Det Fælles Medicinkort stemmer overens med de lokale medicinkort. Vi havde faktisk et eksempel på mit bosted, hvor der blev givet dobbelt medicin, fordi medicinkortene ikke var opdateret, og det må jo simpelthen ikke ske.

Hvad har du lært om medicin håndtering?

Vi har fået en meget vigtig viden om, at dosispakket medicin kan akutændres indenfor 24 timer, og det er virkelig brugbart for os. Det vidste vi faktisk ikke. Vi har for eksempel en borger, som lider af svær epilepsi. Hun får omkring 36 piller fordelt over døgnet, og fordi der ofte skal laves justeringer i hendes medicin, har hendes neurolog sagt, at vi ikke kan bruge dosispakket medicin. Det betyder, at vi selv bruger lang tid på at dispensere medicinen. Men nu ved vi, at vi godt kan bruge dosispakket medicin i fremtiden, fordi den kan ændres så hurtigt. Vi kan spare en masse tid og undgå, at der bliver talt forkert, hvilket kan ske, når vi selv dispenserer.

Trine Celandereffs, social- og sundhedsassistent på botilbuddet Rosenfeldthuse, som er et botilbud for udviklingshæmmede i Frederikssund

Hvad har du lært på kurset?

I modsætning til mine kollegaer, som alle er socialpædagoger, har jeg en sundhedsfaglig baggrund. Jeg har derfor haft lejlighed til at stille en masse spørgsmål til muligheder for vores samarbejde med apotekerne fremadrettet. Og så har det været rigtig godt, at vi har fået gennemgået vores lokale instrukser og sammenholdt dem med de retningslinjer, som Styrelsen for Patientsikkerhed har om sikker medicin håndtering. På den måde er vi blevet klædt på til at gå tilbage til vores arbejdspladser og få optimeret instrukserne, så vi øger patientsikkerheden.

Kunne du forestille dig at deltage på lignende kurser i fremtiden?

Ja, det vil jeg meget gerne. Jeg har hørt, at apotekerne har et stort undervisningsmateriale, og der er mange relevante emner, som jeg godt kunne tænke mig at vide mere om. For eksempel ville det være relevant for mig og mine kollegaer at få mere viden om, hvordan den medicin, vi giver til vores beboere, virker. Mange af vores beboere får psykofarmaka, og det ville være rart at vide noget mere om, hvad de her piller egentlig gør. Og hvorfor det er vigtigt, at de tages på et bestemt tidspunkt. Sådanne ting ville det være rart, hvis hele personalegruppen på bostedet vidste noget om. Da ingen af mine kollegaer har en sundhedsfaglig baggrund, giver det rigtig god mening, at de også får kurset, så vi får en fælles basisviden, som kan gøre vores samarbejde i hverdagen lettere.

Er der andet, du kunne tænke dig at vide mere om?

Jeg kunne godt tænke mig at få mere viden om interaktioner i medicin, og hvordan nogle præparater ikke skal tages samtidigt. Selvom lægen godt ved det, og tager højde for det, så giver det en ekstra kvalitetskontrol for borgeren, at vi også har den viden og kan reagere, hvis der er brug for det.

Om projektet

Projektet 'Styrket medicin-håndtering i kommunerne – et tilbud for plejecentre, hjem-mepleje og bosteder leveret fra apotek' er en del af den seneste bruttoavanceaftale mellem Apotekerforeningen og Sundhedsministeriet. Der er afsat midler til finansiering i aftalen. Det betyder, at apotekerne kan tilbyde ydelserne til kommunerne uden beregning.

I foråret 2022 blev alle apoteker inviteret til at søge om deltagelse i projektet. 43 bød ind. 20 blev udvalgt ud fra geografiske hensyn og via

lodtrækning. Det er endt på 20 aftaler mellem kommuner og apoteker.

De 40 apoteksmedarbejdere er i fuld gang med undervisningen, som begyndte i efteråret 2022 og løber ind i foråret 2023.

Målgrupperne for undervisningen er primært social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere, sygeplejersker og pædagogiske medarbejdere på botilbud, plejehjem, plejecentre og i hjemmeplejen.

40 af de apoteksmedarbejdere, som er i gang med at undervise, har forinden fået to dages kompetenceløft i underviserrollen. Efterfølgende har de skullet filme sekvenser af deres undervisning og har fået feedback på deres underviser- og konsulentrolle.

Pharmakon og Kursustrappen står bag kompetenceløftkuppet.

I foråret 2023 gennemføres evaluering og analyse. Herefter skal resultaterne formidles og nyttiggøres.

FISKEMODELLEN.

Farmakonom Kasper Svejgaard har sammen med sin kollega Rikke Tirsdal været på kompetenceløftkursus, hvor han har lært, hvordan han gør undervisningen relevant for kursisterne.

